

Veugeltjes

Ik weet pas sinds een weekje dat walvissen zingen. De geluiden waarmee ze communiceren worden ‘gezang’ genoemd, en een woord als ‘walvislied’ blijkt in kringen van biologen heel gewoon te zijn. De liedjes zijn overigens nog korter dan in *DWDD*, maximaal tien seconden. Ik las het in een persbericht van de Acoustical Society of America. Blijkbaar, want ook dat wist ik niet, zijn er wetenschappers op deze wereld die betaald worden om microfoon-tjes op walvissen te plaatsen en die diertjes vervolgens tien jaar lang af te luisteren. De uitkomst van het onderzoek

Van het ‘aa-aa-aa’ van de baardparkiet tot ‘zwrie-enk’ van de Kaapse papegaai

boeide me echter zeer. De wetenschappers slaagden erin de individuele walvissen te herkennen aan hun lied. Elke walvis lijkt zijn eigen (zang-)stem te hebben waarmee hij zich kenbaar maakt en waaraan hij herkend wordt. Dat is, zou ik zeggen, een minimale maar voor een walvis effectieve taal. De grammatica is nu bekend, nu het woordenboek nog.

Dat vogels zingen, dat wist ik. En ook hoe moeilijk het is om over hun zang in mensenwoorden te praten. In een moment van onbesuisdheid heb ik ooit tegen een goede vriend, de heer Swiers, gezegd dat er een woordenboek zou moeten zijn van alle vogelgeluiden, zoals in mensentaal opgeschreven in vogelgidsen. Tot mijn schrik vertelde hij me een paar jaar later dat dat woordenboek af was. Hij had het gemaakt, en ik kreeg het eerste exemplaar van *Vogelslag*. Van het ‘aak’ van de

dougalls stern tot het ‘zwieieie’ van de groenling in de broed-tijd. Het had Swiers bloed, zweet, en tranen gekost, maar onze vriendschap heeft er toch niet onder geleden.

Tien jaar later wees ik Swiers op de verzameling die een andere goede vriend, Tilburger Van Boxtel, had aangelegd van alle papegaaiengeluiden, zoals beschreven in wetenschappelijke publicaties. Swiers maakte er wederom een prachtige uitgave van: *Papegaaienzang*. Van het ‘aa-aa-aa’ van de baardparkiet tot ‘zwrie-enk’ van de Kaapse papegaai.

Kunstenaar Johan Breuker gebruikte geen microfoon-tjes, maar zette met speciale software een aantal zangen om naar grafische voorstellingen. Op die prenten zie je dat elke papegaai anders gebekt is voordat hij geleerd heeft om onze taal te spreken. Dankzij dit naslagwerk kan ik u nu vertellen dat Krikri, de Suriname-Amazone die ik vorige week noemde als boekkunstenaar, ‘koerr-ouk koerr-ouk’ roept.

Ik vrees dat ik er, gezien het voorgaande, sinds vorige week niet onderuit ga komen: een woordenboek maken van de vogels die in het Tilburgs dialect spreken. Amerikaans onderzoek naar de zang van mezen in Nevada heeft namelijk aangetoond dat de taal van mezen verandert met de hoogte waarop ze leven. Ze ontwikkelen een ‘regionaal accent’. Een dialect. Ik wil niet opscheppen, maar ik heb het altijd al gedacht: de mezen in ons tuintje spreken Tilburgs.

Wè zidde wè – wè zidde – wè? Ik heb al wat onderzoek gedaan. Naar wiewouws, bremkwetjes, en kakkeluutjes. Het mooist is de geelgors. Die werd in Tilburg ‘schrèeverke’ genoemd, omdat in de schaal van de eitjes adertjes staan die op letters lijken. Die zal ik dus moeten ontcijferen en vertalen.

.....
Reageren? redactie.tilburg@bd.nl